

BOEKBESPREKINGEN

H. S. Duterloo: *In vivo implantation of the mandibular condyle of the rat.*
Dissertatie Kath. Universiteit Nijmegen. Thoben Offset, Nijmegen 1967.
109 pag.

Op het proefschrift „In vivo implantation of the mandibular condyle of the rat” promoveerde H. S. Duterloo op 26 mei 1967 te Nijmegen tot doctor in de geneeskunde. Achter deze titel schuilt een gedegen experimenteel onderzoek betreffende de betekenis van de condylaire groei voor de ontwikkeling van de onderkaak, een onderwerp waarover de discussies nog lang niet beëindigd schijnen te zijn. Het onderzoek heeft zich voornamelijk gericht op de vraag of de condylus mandibularis buiten zijn normale omgeving tot groei in staat is, zoals het epifysaire kraakbeen van pijpbeenderen dat is.

Aan de voorwaarde: „buiten zijn normale omgeving” is te voldoen door middel van z.g. „in vivo implantaties”, waarbij een geëxtirpeerde condylus getransplanteerd wordt naar een ander orgaan.

Voor hen, die bekend zijn met het werk van Koski, Petrovic en vele anderen, is het feit dat Duterloo groei vindt in de getransplanteerde condylus verrassend. Dit op het eerste gezicht tegenstrijdige resultaat is verkregen door de tijd, gedurende welke de condyli in de hersenen der proefdieren moesten verblijven, aanzienlijk korter te kiezen dan in eerder genoemde publikaties. Daarmee voegt Duterloo een nieuw gegeven toe aan de tot nu toe gebrekkig gebleven inzichten over de mechanismen die hier aan de gang zijn.

De geïmplanteerde condylus van een vier dagen oude rat blijkt tot beperkte voortgezette groei in staat, hetgeen door significante veranderingen in grootte der implantaten wordt aangetoond.

De opzet van een experimenteel onderzoek, zoals hier verricht is, laat uiteraard alleen beperkte conclusies toe. Duterloo laat dit ook zelf zeer nadrukkelijk blijken. Zijn resultaten vertellen ons slechts iets over het gedrag van condyli van vier dagen oude ratten na zeven dagen verblijf in de hersenen van dezelfde rat. Vanzelfsprekend kan men zich van dit gegeven uit wagen aan min of meer zinvolle speculaties, maar dat beoogt het proefschrift niet.

Waar m.i. te weinig aandacht aan is besteed is de vraag, of de hersenen wel de geschikte plaats vormen voor dergelijke transplantaties. Dit is één van de aanvechtbare punten van de transplantatiemethoden, n.l. dat men een nieuwe factor inbrengt zonder te kunnen overzien hoe groot de invloed daarvan op het resultaat zal zijn. Een probleem waar ook Koski in een iets ander bestek mee te kampen heeft gehad. Duterloo heeft om experimentele redenen de hersenen gekozen, omdat vooral het meten, maar ook het terugvinden en verwerken van transplantaten in de hersenen de voorkeur ver-

dient boven b.v. subcutane transplantaten. Helaas roert hij behalve dit praktische probleem slechts heel summier de relatie hersenweefsel-condylus aan, die juist in deze proef van groot belang moet zijn. Immers, hij constateert een intensieve doorbloeding der „hersentransplantaten” in vergelijking met de condylus in situ. Als het nu gaat om een probleem, waarbij juist bloedtoevoer (oxygenatie van het enchondrale verbeningsproces) van vitaal belang is, dan zou men hier een iets diepergaande discussie over verwachten.

Dat na de meting van het resterende gedeelte van de onderkaak blijkt, dat de groei daarvan niet beïnvloed is door de condylectomie en dat slechts de hoogte van de ramus hierdoor is aangetast is een resultaat, dat geheel in de lijn der verwachtingen ligt. Van de opvatting dat de condylus een lengte-groeibepalend centrum voor de onderkaak zou zijn, zoals een epifysaire schijf dat is voor een pijpbeen, is men langzamerhand wel teruggekomen.

Wanneer men het proefschrift van Duterloo leest ervaart men, dat het werk dat hier is verricht gedegen is, dat de gebruikte methoden goed beheerst zijn en dat de schrijver de resultaten met de nodige voorzichtigheid weet te benaderen.

Door zijn systematiek verdient dit proefschrift niet alleen waardering, maar is het ook een belangrijke bijdrage op internationaal niveau.

A. G. M. Salentijn

A. P. Piso: *Praktische handleiding voor de medische fotografie*. 65 pag. en 24 pag. afb. Uitgeversmaatschappij C. Misset N.V., Doetinchem 1966. Prijs f 14,50.

Met deze handleiding ten behoeve van de medische fotografie wil de auteur, gezien zijn inleiding, een ieder, die de fotografie in dienst van de medische wetenschap toepast, behulpzaam zijn bij moeilijkheden, welke zich op dit terrein kunnen voordoen. Dat deze hulp maar beperkt is, beseft de auteur ook zelf wel, want aan het eind van zijn inleiding schrijft hij:

„Deze handleiding wil alléén trachten een wegwijzer te zijn voor allen die verantwoorde medische foto's willen maken.”

De lezer bespeurt dan ook spoedig dat hier slechts sprake is van het vastleggen van schrijvers eigen ervaringen op dit gebied, met voorbijgaan van het feit dat medische fotografie wel wat meer omvat.

De typografisch en taalkundig niet al te verzorgde tekst is, jammer genoeg, geheel gescheiden van de illustraties, die achter in het boekje zijn opgenomen. Bovendien ontbreekt een zakenregister, hetgeen beslist als een gemis moet worden aangemerkt. Dit wordt door de uitgebreide inhoudsopgave namelijk niet geheel goed gemaakt.

Weliswaar komen veel bekende en gebruikelijke onderwerpen ter sprake, maar andere, b.v. endoscopie, worden in het geheel niet genoemd. Vermoedelijk is de auteur er van uitgegaan dat deze door de arts zelf wordt toe-

gepast: kennelijk acht hij dit onderwerp voor de medische fotograaf niet van belang. Dit is echter wel in tegenstelling tot de mededeling dat deze handleiding bedoeld is voor artsen, verplegend personeel, fotografen etc.

Zo zijn er meer onderwerpen, die niet aan de orde worden gesteld, zoals: het werken met een elektronisch kopieer- en vergrotingsapparaat (Log Etron), mogelijkheden van het stroboscopisch flitsen, e.d.

Over het nut van de fotografie van de mondholte wordt eveneens in het geheel niet gerept, al was het maar ten behoeve van de mondheelkunde, om van het belang voor de tandheelkunde nog maar te zwijgen.

De lezer met een wat ruimere belangstelling voor de medische fotografie zou met een literatuur-overzicht ter wille van verdere studie zeer gediend zijn geweest.

Het komt recensent al met al voor dat de vlag de lading niet dekt.

C. P. van Ooij

Deutscher Zahnärzte Kalender 1968. Onder redactie van Prof. Dr. E. Harndt. 350 pag., 120 afb. Carl Hanser Verlag, München. Prijs (geb.) 25 DM.

Wederom is bij de jaarwisseling als 27e in deze reeks een nieuwe uitgave verschenen van dit bekende jaarboek dat zijn reputatie ontleent aan de bijeengebrachte verhandelingen van gezaghebbende auteurs, elk op zijn gebied. Het zijn artikelen die in onderling verband geacht kunnen worden een uitvoerig antwoord te bevatten op vraagpunten, aan welke informatie de practicus behoefte heeft, althans in concrete gevallen kan hebben. De samenstelling is, evenals in vorige jaren, het werk van Prof. Ewald Harndt.

De zeer gevarieerde inhoud wordt geopend met een overzicht van de onvoorziene complicaties in de tandheelkundige chirurgie en de behandeling ervan, zomede hoe zij kunnen worden voorkomen. Daarbij sluit zich aan een verhandeling over de operatieve verwijdering van gefractureerde elementen onder inachtneming van de complicaties die zich daarbij kunnen voordoen.

Dan volgt een opstel over de symptomatologie van het branderige gevoel aan de tong, waarvan de behandeling zich grotendeels aan de tandheelkunde onttrekt.

De vereisten voor een goede restauratieve therapie van het melkgebit worden voorts uiteengezet, gevolgd door een antwoord op de vraag of corticoïden in staat zijn de ontstoken pulpa tot genezing te brengen en gezond te houden.

Hierna worden de materiaaleigenschappen van de prothesekunststoffen in klinisch verband, aan een beschouwing onderworpen, gevolgd door een gedetailleerde, ook technische beschrijving inzake de rehabilitatie van het misvormde gelaat door epitheses.

Van orthodontisch belang is het artikel betreffende de indicatie van verwijdering van blijvende gebitselementen in het verloop van een kaak-orthopedische behandeling.

Op het gebied der parodontopathieën treft de lezer een opstel aan over de chirurgische behandeling van de marginale aandoeningen. Het slot van de op de praktijk gerichte bijdragen heeft betrekking op de toepassing van systematisch röntgenonderzoek en wat daaronder moet worden verstaan.

Al vormen vorengenoemde artikelen het belangrijkste deel van het jaarboek, zo volgen nog een drietal bijdragen die ook buiten de grenzen van de Bondsrepubliek de lezing waard zijn. Het eerste behandelt de publiekrechtelijke voorwaarden waaraan een getuigschrift voor hulpkrachten moet voldoen, het tweede de kostenstructuur van de praktijk als bedrijf. De nieuwste aanwinsten inzake de praktijkinrichting geven als laatste een beeld van de voortdurende wijzigingen en aanvullingen.

Een uitgebreide lijst van voor de tandheelkundige praktijk belangrijke geneesmiddelen, alfabetisch en daarna volgens indicatie gerangschikt, wordt afgesloten door een bespreking van actuele kwesties op fiscaal gebied. Wie zich interesseert voor honorariumgegevens kan daarna nog kennis nemen van de officiële „Gebührenordnung”, om van overige informatie, voor Duitse lezers alleen van belang, geen melding te maken.

Het zal duidelijk zijn dat ook van deze *Zahnärzte Kalender* kennisneming alleszins waard is, ja lonend.

P. H. Buisman